

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ Γ ΕΝΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1 [ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ]

Εισαγωγικό σημείωμα

Ο Θεόδωρος Κουλουμπής είναι ομότιμος καθηγητής Διεθνών Σχέσεων του πανεπιστημίου Αθηνών.

Προσφυγικό και μεταναστευτικό: Απειλή ή ευκαιρία;

Η μεγάλη κρίση που στις μέρες μας μαστίζει τις 28 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (και ιδίως τις χώρες υποδοχής του ευρωπαϊκού Νότου, όπως η Ελλάδα και η Ιταλία) προκλήθηκε από τον συνδυασμό του προσφυγικού και του μεταναστευτικού προβλήματος, το οποίο πηγάζει από τη σπαρασσόμενη Συρία, αλλά και από την ευρύτερη Μέση Ανατολή, και από πολλές αφρικανικές χώρες. Στο ερώτημα «αν η διαρκώς αυξανόμενη μετακίνηση πληθυσμού, από τις φτωχές και πολιτικά προβληματικές χώρες της περιοχής μας προς τις ανεπτυγμένες και πλούσιες χώρες της Βόρειας Ευρώπης, αποτελεί απειλή ή ευκαιρία», η εύκολη απάντηση είναι «και τα δύο». Σίγουρα θεωρείται απειλή από τους εθνικιστές και τους ακροδεξιούς της Ευρώπης που εξισώνουν την εισροή ανθρώπων διαφορετικού χρώματος, θρησκείας, και πολιτιστικής κληρονομιάς με μια επικίνδυνη μολυσματική ασθένεια. Αντιθέτως, για τους περισσότερους Ευρωπαίους, μια προσεκτικά ρυθμισμένη διαδικασία που ενσωματώνει τους πρόσφυγες και τους μετανάστες σε κάθε ευνοούμενη και δημοκρατική κοινωνία καλλιεργεί τον πλουραλισμό και εμπλουτίζει την εγχώρια κουλτούρα.

Στην Ελλάδα το ρατσιστικό μέτωπο θεοποιεί την πολιτισμική ομοιογένεια, υπερτονίζει την έννοια της εθνικής κυριαρχίας, εξισώνει ακραίους ισλαμιστές με το ευρύτερο Ισλάμ, και προσδιορίζει τον Έλληνα με βάση την ανάλυση του αίματός του παρά την καταγραφή της συνείδησής του. Από την άλλη πλευρά, ευτυχώς, η πλειοψηφία των Ελλήνων υιοθετεί μια ορθολογική και πραγματιστική περιγραφή του κράτους-έθνους που σέβεται τους δημοκρατικούς θεσμούς, την ιστορική συνέχεια του Ελληνισμού, και εκτιμά τη σημασία της ένταξης της Ελλάδας στην Ενωμένη Ευρώπη. Ενώ οι ρατσιστές φαντασιώνονται μια Ελλάδα - φρούριο, περιτριγυρισμένη από πανύψηλα τείχη, με τους περισσότερους γείτονές της να βυσσοδομούν σε βάρος της εδαφικής της ακεραιότητας, οι υπόλοιποι Έλληνες θεωρούν την Ελλάδα μια ευρωπαϊκή χώρα –θεσμικά, πολιτικά, οικονομικά και πολιτισμικά– που προωθεί τα εθνικά της συμφέροντα σε στενή συνεργασία με τους υπόλοιπους Ευρωπαίους.

Τι πρέπει να γίνει για να αντιμετωπιστεί το προσφυγικό και μεταναστευτικό πρόβλημα στην Ελλάδα και την Ευρώπη; **Κατ' αρχάς** πρέπει να γίνει κοινή συνείδηση ότι η μαζική μετακίνηση πληθυσμών είναι προϊόν διαρθρωτικών παραγόντων. Σε περιοχές φτώχειας, απαγορευτικών κλιματικών συνθηκών, υπερπληθυσμού, αναλφαβητισμού, και φυλετικής πανσπερμίας αυξάνεται στατιστικά η πιθανότητα

έκρηξης πολεμικών (κυρίως εμφυλίων) συγκρούσεων που αναγκάζουν τις φυλές των ηττημένων να παίρνουν τον άγονο και σκληρό δρόμο της προσφυγιάς. Πρέπει, **επομένως**, να γίνει κατανοητό ότι προγράμματα ειρηνικής επίλυσης των διαφορών, συνοδευόμενα από υπολογίσιμη εξωτερική οικονομική και ανθρωπιστική βοήθεια, μπορούν να προλάβουν και να αποτρέψουν πολλές ενδοκρατικές και διακρατικές συγκρούσεις στα σημεία που αυτές εκκολάπτονται. **Επίσης**, στο ποσοστό που οι περιφερειακές συγκρούσεις στον λεγόμενο Τρίτο Κόσμο είναι υποπροϊόντα ανταγωνισμού μεγάλων δυνάμεων για εξασφάλιση σφαιρών επιρροής, εξόρυξη και εκμετάλλευση πρώτων υλών, και πώληση οπλικών συστημάτων σε διάφορες συνιστώσες της κάθε εύφλεκτης περιοχής, καταλήγουν στη δημιουργία απελπισμένων προσφύγων που συρρέουν προς τα εύκρατα και ευκατάστατα σημεία του παγκόσμιου χάρτη. Και η ειρωνεία αυτής της ιστορίας είναι ότι, στο τέλος, οι προνομιούχοι του πλανήτη αναγκάζονται να πληρώνουν πολλαπλάσια κόστη για την αντιμετώπιση των προσφυγικών κυμάτων και των τοπικών αντιθέσεων που ταΐζουν τον δράκο της τρομοκρατίας.

Όσον αφορά την Ελλάδα, τα συμπεράσματα είναι ξεκάθαρα: Η χώρα μας δεν έχει την πολυτέλεια της αυτοαπομόνωσης που διακηρύσσουν οι ακραίοι εθνικιστές και οι ρατσιστές συνοδοιπόροι τους. Είναι ηλίθιο φαεινότερο ότι μια Ελλάδα, της οποίας η πρώτη βιομηχανία είναι ο τουρισμός (καθώς και η πρωτιά της στη διεθνή ναυτιλία) δεν έχει κανένα λόγο να κλειστεί στο καβούκι της.

Κουλουμπής Θ., www.kathimerini.gr, 2015, διασκευασμένο

ΚΕΙΜΕΝΟ 2 [ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ]

Αφότου η Μίριαμ, η μητέρα της Έβελιν, είχε φύγει για τα βόρεια, αυτή η ανίκητη γιαγιά είχε αναλάβει την ίδια και τα δύο μεγαλύτερα αδέρφια της. Η Έβελιν ήταν νεογέννητη την εποχή που ο πατέρας της είχε μεταναστεύσει ψάχνοντας να βρει δουλειά. Δεν είχαν συγκεκριμένα νέα του για αρκετά χρόνια, μέχρι που έφτασαν κάτι φήμες ότι είχε εγκατασταθεί στην Καλιφόρνια, όπου είχε άλλη οικογένεια, αλλά κανένας δεν μπόρεσε να το επιβεβαιώσει. Η Έβελιν ήταν έξι χρόνων όταν εξαφανίστηκε και η μητέρα της, χωρίς καν να την αποχαιρετήσει. Η Μίριαμ το είχε σκάσει χαράματα, γιατί δεν μπορούσε να βρει το κουράγιο να αγκαλιάσει τα παιδιά της για τελευταία φορά. Φοβόταν πως δεν θα έφταναν οι δυνάμεις της. Αυτό το εξηγούσε η γιαγιά στα μικρά όποτε ρωτούσαν, και πρόσθετε πως, χάρη στις θυσίες της μητέρας τους, μπορούσαν να τρώνε κάθε μέρα, να πηγαίνουν στο σχολείο και να παίρνουν πακέτα με παιχνίδια, παπούτσια Nike και ζαχαρωτά από το Σικάγο.

Η μέρα που είχε φύγει η Μίριαμ ήταν σημειωμένη στο ημερολόγιο της Coca-cola του έτους 1998, που είχε ξεθωριάσει από τον καιρό και το οποίο ήταν ακόμη κρεμασμένο στον τοίχο της καλύβας της Κονσεπσιόν. Τα μεγαλύτερα παιδιά – ο Γκρεγκόριο, δέκα χρόνων και ο Ανδρέας, οκτώ -κουράστηκαν να περιμένουν να επιστρέψει η Μίριαμ, και συμβιβάστηκαν με τις καρτ ποστάλ και με το να ακούν τη φωνή της με διακοπές από το τηλέφωνο του ταχυδρομείου τα Χριστούγεννα ή στα γενέθλιά τους, καθώς τους ζητούσε συγγνώμη που γι' άλλη μία φορά είχε αθετήσει την υπόσχεσή της να πάει να τους δει. Τα τρία παιδιά είχαν εξιδανικεύσει τη μητέρα τους, αλλά κανένα όσο η Έβελιν, που δε θυμόταν καλά καλά το πρόσωπο ή τη φωνή της, αλλά το φανταζόταν. Η Μίριαμ τους

έστελνε φωτογραφίες, αλλά είχε αλλάξει πολύ με τα χρόνια, είχε παχύνει, έκανε ξανθές ανταύγειες στα μαλλιά της, ξύριζε τα φρύδια της και ζωγράφιζε διάφορα σχέδια στη μέση του μετώπου της, που της έδιναν μια έκφραση μόνιμης έκπληξης ή τρομάρας.

Οι Ορτέγα δεν ήταν οι μόνοι χωρίς μητέρα και πάτερα. Τα δύο τρίτα των παιδιών του σχολείου βρίσκονταν στην ίδια κατάσταση. παλαιότερα, μόνο οι άνδρες έφευγαν μετανάστες για να βρουν δουλειά, αλλά τα τελευταία χρόνια έφευγαν και οι γυναίκες. Σύμφωνα με τον πατέρα Μπενίτο, οι μετανάστες έστελναν αρκετές χιλιάδες εκατομμύρια δολάρια κάθε χρόνο για τις οικογένειες τους, ενισχύοντας έτσι, παρεμπιπτόντως, τη σταθερότητα της κυβέρνησης και την αδιαφορία των πολιτών. Λίγοι τελείωναν το σχολείο. Τα παιδιά έφευγαν για να βρουν δουλειά, ή κατέληγαν μπλεγμένα στα ναρκωτικά και τις συμμορίες, ενώ οι κοπέλες έμεναν έγκυοι, πήγαιναν να δουλέψουν, και κάποιες στρατολογούνταν στην πορνεία. Το σχολείο είχε πολύ περιορισμένους πόρους, και αν δεν ήταν οι Ευαγγελιστές ιεραπόστολοι, που ανταγωνίζονταν με αθέμιτα μέσα τον πατέρα Μπενίτο γιατί έπαιρναν χρήματα από το εξωτερικό, δε θα είχε ούτε τετράδια και μολύβια.

Ο πατήρ Μπενίτο συνήθιζε να κάθεται στο μοναδικό μπαρ του χωριού με μια μπίρα που του κρατούσε όλη τη νύχτα και να συζητάει με τους άλλους θαμώνες σχετικά με την ανελέητη καταστολή εναντίον των ιθαγενών, που διήρκεσε τριάντα χρόνια και προετοίμασε το έδαφος για την καταστροφή. «Πρέπει να λαδώνει κανείς όλο τον κόσμο, από τους πιο επιφανείς πολιτικούς μέχρι τον τελευταίο χωροφύλακα. Για να μη μιλήσουμε τώρα για την παραβατικότητα και την εγκληματικότητα», έλεγε γκρινιάζοντας με μια τάση προς την υπερβολή. Πάντα υπήρχε κάποιος που θα τον ρωτούσε γιατί, αφού δεν τον άρεσε η Γουτεμάλα, δεν επέστρεφε τη χώρα του.

«Μα τι λές, βρε κακομοίρη; Δεν σας έχω πει χίλιες φορές ότι αυτή εδώ είναι η χώρα μου;»

Ιζαμπέλ Αλιέντε, «Πέρα απ' τον χειμώνα», εκδόσεις Ψυχογιός, 2018

ΘΕΜΑ Α

Να αποδώσετε περιληπτικά σε 80 περίπου λέξεις τη βασική θέση που παρουσιάζει ο Κουλουμπής στο **Κείμενο 1** και τις ιδέες με τις οποίες τις στηρίζει στις δύο τελευταίες παραγράφους του κειμένου.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β

B1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν με την ένδειξη «ΣΩΣΤΟ» ή «ΛΑΘΟΣ», ανάλογα με το αν η πρόταση συμφωνεί ή όχι με το νόημα του **κειμένου 1**.

- α. Το προσφυγικό πρόβλημα προκαλεί μόνο προβλήματα στις χώρες υποδοχής.
- β. Η πλειονότητα των ευρωπαϊών θεωρούν βλαπτική την εισροή προσφύγων και μεταναστών στη χώρα τους.
- γ. Ο εθνικισμός προωθεί τον πλουραλισμό.
- δ. Οι ρατσιστές διακρίνουν τον Έλληνα βάσει γλώσσας και κουλτούρας.
- ε. Το προσφυγικό και μεταναστευτικό ζήτημα οφείλεται και στην εκμετάλλευση του υπεδάφους των φτωχών χωρών.

Μονάδες 15

B2. Στην πρώτη παράγραφο του **κειμένου 1** ο συγγραφέας παραθέτει ορισμένα τεκμήρια, όσον αφορά το μεταναστευτικό ζήτημα. Να τα εντοπίσετε και να αξιολογήσετε τη πειστικότητα τους.

Μονάδες 5

B3. Ένας από τους τρόπους ανάπτυξης της δεύτερης παραγράφου του **κειμένου 1** είναι αυτός της σύγκρισης – αντίθεσης. Να εντοπίσετε:

α) τους δύο όρους της σύγκρισης (Μονάδα 2)

β) το κριτήριο βάσει του οποίου συγκρίνονται οι δύο όροι (Μονάδα 2)

γ) την αντίθεση που προκύπτει (Μονάδα 2)

Μονάδες 6

B4. *Κατ' αρχάς, επομένως, επίσης:* Τι δηλώνουν οι διαρθρωτικές λέξεις/φράσεις της τρίτης παραγράφου του **κειμένου 1**; Να τις αντικαταστήσετε με άλλες χωρίς να αλλοιώσετε το περιεχόμενο.

Μονάδες 6

B5. α) Σε ποιο κειμενικό είδος ανήκει το **κείμενο 1**; Να εντοπίσετε τρία από τα χαρακτηριστικά του είδους.

Μονάδες 4

β) Να δείξετε τη νοηματική σχέση που έχει ο τίτλος με το υπόλοιπο **κείμενο (1)**.

Μονάδες 4

ΘΕΜΑ Γ

Πώς αντιλαμβάνεστε, στο **κείμενο 2**, τον αντίκτυπο που έχει στα παιδιά η μετανάστευση της μητέρας τους; Να αναπτύξετε την άποψή σας σε 200-250 λέξεις, αντλώντας στοιχεία από το κείμενο για την κατάλληλη τεκμηρίωση της.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Επιχειρηματολογικό κείμενο – ανακοίνωση στον τύπο

Ρόλος: εκπρόσωπος της σχολικής επιτροπής για το προσφυγικό και μεταναστευτικό ζήτημα

Απόδεκτες: ευρύ κοινό

Θέμα: Με ποιους τρόπους η πολιτεία και οι πολίτες θα διαχειριστούν το σύνθετο φαινόμενο των προσφύγων και των μεταναστών; (300-400 λέξεις)

Μονάδες 30